

Hem preparat els docents que aquest país necessita?

Pere Mayans

Catedràtic de llengua catalana i literatura en l'ensenyament secundari

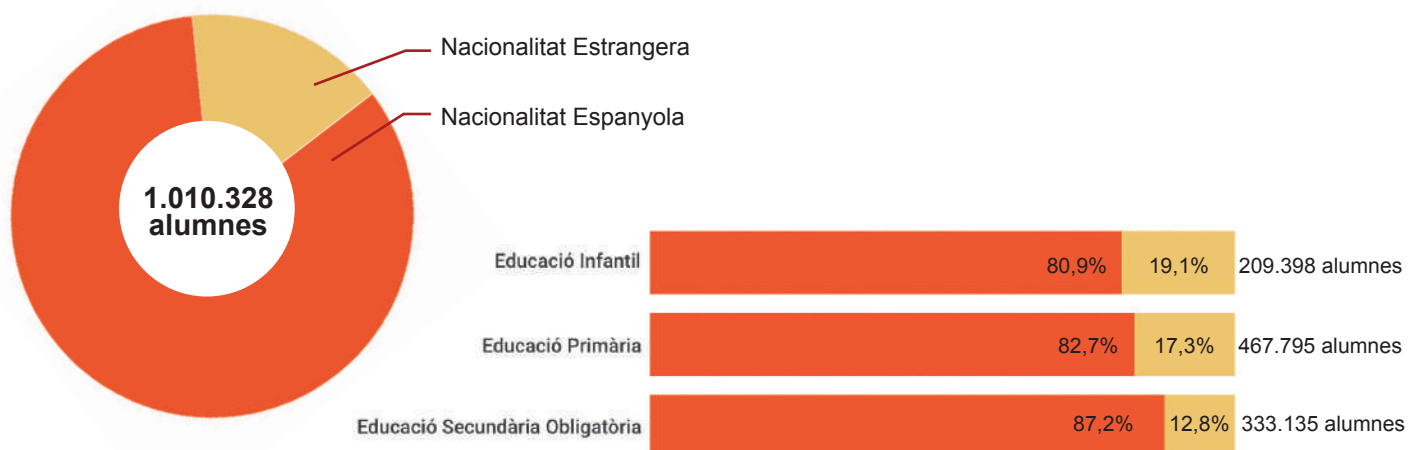
Massa vegades en els darrers anys m'he fet aquesta pregunta: les universitats dels Països Catalans preparen els mestres i els professors perquè puguin respondre a la realitat sociolingüística del país, en definitiva, perquè puguin donar resposta a les necessitats dels nostres alumnes? La resposta, amb tots els matisos que vulgueu, és que no, almenys pel que fa a com hem d'ensenyar la llengua (i la literatura) del país, tant a infantil i primària com a secundària.

En el cas de l'educació infantil i primària, si el percentatge d'alumnes que arriba a l'escola amb el català com a llengua familiar amb prou feines arriba al 30% (en alguns casos aquest percentatge és igual a 0), és obvi que hauríem d'haver format uns mestres especialitzats en l'ensenyament de segones llengües, és a dir, en les estratègies d'ensenyament i d'aprenentatge pròpies d'un programa d'immersió lingüística... La veritat és que aquesta formació, tret de comptadíssimes excepcions, ha desaparegut dels plans d'estudis dels nostres centres de formació. Només aprenen aquestes estratègies els futurs professors que faran continguts en anglès. És especialment dolorós sentir dir als mestres joves (però també a molts responsables del món educatiu) que la immersió era aquell programa que es va impartir

en les dècades dels anys vuitanta i noranta del segle passat i que després va quedar superat per la catalanització (?) del sistema educatiu... I tot plegat en un moment en què el nombre d'alumnes de procedència estrangera és molt més gran que mai —a segon cicle d'educació infantil els alumnes de nacionalitat estrangera representen el 19,07% (sense comptar, és clar, els qui tenen la nacionalitat espanyola, segurament per haver nascut aquí, però que tenen pares estrangers); a primària, el percentatge d'alumnat de nacionalitat estrangera és del 17,30%.

En el cas de l'educació secundària la situació no és pas millor. La formació inicial que havien rebut la majoria de docents de matèries no lingüístiques no els capacitava metodològicament per a atendre un alumnat molt divers pel que fa a la competència lingüística en català i encara menys per a atendre l'alumnat d'origen estranger que s'ha anat incorporant —en qualsevol moment del curs i en qualsevol curs— al sistema educatiu (els alumnes estrangers representen el 12,85%). I no cal parlar de la capaciació lingüística en català d'aquest professorat: per a molts la titulació de llengua catalana és el nivell C1 obtingut per escolaritat en acabar la secundària obligatòria.

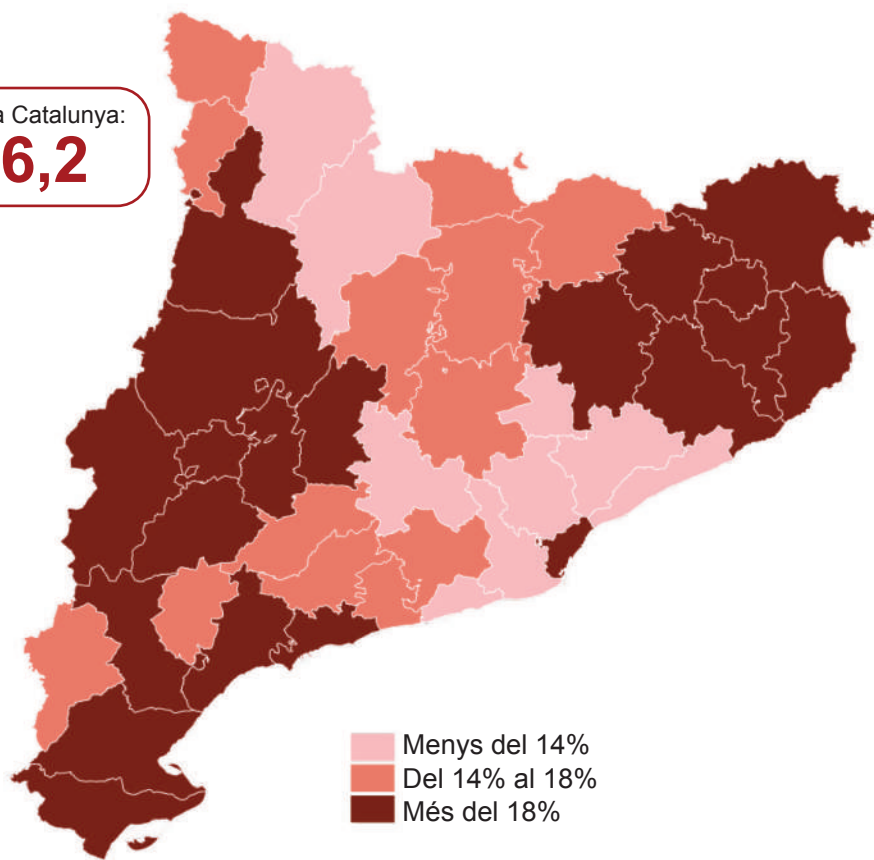
ALUMNES SEGONS NACIONALITAT PER ETAPES EDUCATIVES



ALUMNES ESTRANGERS PER COMARQUES

Comarca	% Estrangers
Segarra	35,7
Pla d'Urgell	25,4
Alt Empordà	24,7
Urgell	23,1
Baix Empordà	22,5
Gironès	22,3
Selva	21,9
Noguera	20,9
Ribera d'Ebre	20,8
Osona	20,5
Montsià	20,4
Garrigues	20,3
Segrià	20,1
Pla De L'estany	20,0
Baix Camp	19,5
Pallars Jussà	19,4
Baix Ebre	19,4
Garrotxa	19,1
Tarragonès	18,8
Barcelonès	18,6
Alta Ribagorça	17,7
Alt Camp	17,5
Baix Penedès	16,9
Terra Alta	16,9
Val d'Aran	16,4
Conca de Barberà	16,4
Bages	15,9
Solsonès	15,8
Priorat	15,5
Berguedà	15,3
Cerdanya	15,2
Alt Penedès	15,0
Ripollès	14,7
Maresme	13,6
Vallès Occidental	12,6
Alt Urgell	12,6
Garraf	12,3
Anoia	11,0
Baix Llobregat	10,6
Vallès Oriental	9,8
Pallars Sobirà	9,4
Moianès	8,6

Mitjana Catalunya:
16,2



Menys del 14%
Del 14% al 18%
Més del 18%

Pel que fa al professorat de llengua catalana i literatura, si la situació ja era complexa, perquè, evidentment, no ens havien format per a «ensenyar llengua i literatura» —a la carrera de Filologia Catalana mai ningú no ens havia explicat com ensenyar a parlar, a escriure, a llegir (que cal recordar s'aprenen al llarg de tota la vida) i, fins i tot, com ensenyar literatura o potenciar el gust per llegir—, encara ho és més ara quan, per a accedir-hi, tenint el màster de secundària es pot fer també des d'estudis com: grau en Comunicació Audiovisual, grau d'Art Dramàtic (Dramatúrgia i Direcció Escènica), grau d'Art dramàtic (Interpretació), grau de Cinema i Televisió, grau de Comunicació i Indústries Culturals,

grau de Periodisme, grau de Comunicació, llicenciatura de Comunicació Audiovisual, llicenciatura de Periodisme, Ciències de la Informació (Periodisme), Relacions Públiques, títol superior d'Art Dramàtic...

Si més no, fins ara la majoria de la gent que hi accedia tenia el coneixement de la seva matèria (llengua i literatura catalanes) i se suposa que tenia una formació que li acreditava un bon nivell de llengua i uns coneixements sociolingüístics que li permetien de tenir un posicionament clar sobre l'ús de la llengua. La manca de vocacions, producte del menyspreu envers les lletres que hem viscut en les dècades darreres i d'uns plans d'estudis que es percebien com a obsolets, i la jubilació massiva dels professors que vam entrar a treballar en el sistema educatiu en els anys vuitanta, quan el català s'anava consolidant en els instituts, han fet prendre decisions de les quals potser en el futur ens penedirem, amb un professorat de llengua catalana i literatura que ni coneixerà els continguts que imparteix ni sabrà com ensenyar-los i que pot tenir una actitud sociolingüística gens favorable a l'ús de la llengua.

Per a pensar-hi..., sobretot els responsables universitaris (incloent-hi els dels màsters que capaciten per a fer docència) i els responsables del sistema educatiu infantil, primari i secundari. █